

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ
УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗДОРОВ'Я, РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

КАФЕДРА ТЕРАПІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
(протокол № 6 від 28 серпня 2024 р.)

Голова Науково-методичної ради

Олександр ПИЖОВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТРАВМАТОЛОГІЯ ТА ОРТОПЕДІЯ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)**

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія

освітньо-професійна програма: Фізична терапія, ерготерапія

код дисципліни в освітньо-професійній програмі: ОК.ЦС 29

мова навчання: українська

Розробник(и):

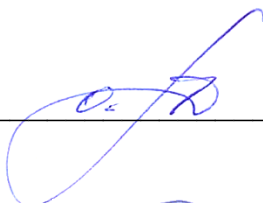
Сергієнко Р.О., доктор медичних наук, доцент кафедри терапії та реабілітації,
rsergiyenko@uni-sport.edu.ua

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою терапії та реабілітації
(засідання кафедри від 27.08.2024 р., протокол № 27)

Завідувач кафедри професор О. Б. Лазарева

ПОГОДЖЕНО:

Начальник
навчально-методичного відділу Ольга Д`ЯЧЕНКО

Начальник відділу забезпечення
якості вищої освіти Сергій ПОПОВИЧ

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема здатності до застосування у професійній діяльності основних засобів та методів фізичної терапії та/або ерготерапії при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату. Дисципліна спрямована на формування у студентів можливостей адекватно трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення з боку ОРА відповідно до Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування.

Обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС. Основні теми: «Місце Міжнародної класифікації функціонування (МКФ) в системі реабілітаційних технологій»; «Травми та захворювання верхньої кінцівки, травми та захворювання нижніх кінцівок»; «Пошкодження нижньої кінцівки, кісток тазу та хребта». Застосування медичних, педагогічних та інш. аспектів фізичної терапії та ерготерапії на різних етапах відновлення при травмах та захворюваннях ОРА.

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Abstract of the discipline. The discipline is aimed at the formation of general and professional competences defined by the educational and professional program, in particular the ability to use in the professional activity the basic means and methods of physical therapy and / or ergotherapy for injuries and diseases of the musculoskeletal system. The discipline is aimed at developing opportunities for students to adequately interpret information about a patient / client's ORA disorders in accordance with the International Classification of Functioning, Limitation of Life and Health (ICF) and the International Classification of Functioning.

Discipline - 4 ECTS credits. Main topics: "The place of the International Classification of Functioning (ICF) in the system of rehabilitation technologies"; "Injuries and diseases of the upper extremities, injuries and diseases of the lower extremities"; "Damage to the lower extremity, pelvic bones and spine." Application of medical, pedagogical, etc. aspects of physical therapy and ergotherapy at various stages of recovery in trauma and ORA disease.

The final grade is based on the results of the current examination and examination.

Мета навчальної дисципліни - формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема: теоретичних знань щодо патогенетичних механізмів формування функціональних порушень опорно-рухового апарату та рухових обмежень при травмах і захворюваннях опорно-рухового апарату; трактування та аналіз взаємозв'язків отриманих даних з метою визначення системи ураження та постановки реабілітаційного діагнозу.

Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми «Фізична терапія, ерготерапія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія

Шифр	Компетентності
Загальні компетентності	
ЗК1	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК2	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК4	Здатність працювати в команді.
ЗК6	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК9	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК10	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК11	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК12	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК13	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Фахові компетентності спеціальності	
ФК1	Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.
ФК2	Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.
ФК3	Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.
ФК4	Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.
ФК5	Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.
ФК6	Здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній

	терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати (додаток 3).
ФК7	Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.
ФК10	Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами (додаток 3) та документувати отримані результати.
ФК11	Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.
ФК14	Здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії та ерготерапії.

Обсяг навчальної дисципліни – 4 кредити ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	22	0	26	0	72	120

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами: на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: «Нормальна анатомія людини», «Загальна фізіологія людини», «Фізіологія рухової активності та патологічна фізіологія», «Латинська мова і медична термінологія», «Біомеханіка та клінічна кінезіологія»; «Обстеження, методи оцінки та контролю при порушенні діяльності опорно-рухового апарату».

Програма навчальної дисципліни

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	сем	інд	с.р.	
Тема 1. Вступ до дисципліни. Основні види травм опорно-рухового апарату	6	2	-			4

Тема 2. Пошкодження кісток поясу верхнього плечового поясу (лопатка)	8	2	2			4
Тема 3. Пошкодження кісток поясу верхнього плечового поясу (ключиця)	8	2	2			4
Тема 4. Травматичні пошкодження плечової кістки	8	2	2			4
Тема 5. Травматичний вивих плеча.	6	2	-			4
Тема 6. Пошкодження ротаторної манжети плеча	8	2	2			4
Тема 7. Травматичні пошкодження кісток передпліччя	8	2	2			4
Тема 8. Травматичні пошкодження стегнової кістки	8	2	2			4
Тема 9. Травматичні пошкодження кісток гомілки та стопи	8	2	2			4
Тема 10. Ушкодження зв'язок колінного суглобу (передньої, задньої хрестоподібних, колатеральних зв'язок).	8	2	2			4
Тема 11. Ушкодження зв'язкового апарату гомілково-надп'яtkового суглобу	8	2	2			4
Тема 12. Травматичні ушкодження хребта	12		2			10
Тема 13. Травматичні ушкодження кісток тазу	8		2			6
Тема 14. Дегенеративні ураження хребта	8		2			6
Тема 15. Дегенеративні ураження крупних суглобів	8		2			6
Всього годин	120	22	26			72

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Вступ до дисципліни. Основні види травм опорно-рухового апарату. Основні поняття, які застосовуються в ортопедо-травматологічній практиці. Найбільш поширені види травм опорно-рухового апарату, їх характеристика, загальні принципи лікування.

Тема 2. Пошкодженнях кісток поясу верхнього плечового поясу (лопатка).

Переломи лопатки та ключиці (Класифікація. Клініка. Діагностика). Класифікація переломів. Клінічні ознаки переломів лопатки. Диференційна діагностика з забоями, пошкодженнями зв'язок. Види іммобілізації, що застосовуються для транспортування при пошкодженнях лопатки. Принципи оперативного та консервативного лікування переломів лопатки. Особливості застосування засобів фізичної терапії пацієнтів з переломами лопатки.

Тема 3. Пошкодженнях кісток поясу верхнього плечового поясу (ключиця).

Переломи ключиці Класифікація переломів ключиці. Клінічні ознаки переломів ключиці. Диференційна діагностика з забоями, пошкодженнями зв'язок. Види іммобілізації, що застосовуються для транспортування при пошкодженнях ключиці. Принципи оперативного та консервативного лікування переломів ключиці. Особливості застосування засобів фізичної терапії пацієнтів з переломами ключиці.

Тема 4. Травматичні пошкодженнях плечової кістки

Переломи проксимального епіметафіза плечової кістки. Переломи діафіза плечової кістки. Переломи дистального метаепіфіза плечової кістки. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика. Консервативне і оперативне лікування. Загальні особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з пошкодженням плечової кістки.

Тема 5. Травматичний вивих плеча. Класифікація. Клінічна картина. Діагностика. Принципи оперативного та консервативного лікування. Особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з вивихами у плечовому суглобі.

Тема 6. Пошкодження ротаторної манжети плеча. Клінічна картина. Діагностика. Принципи оперативного та консервативного лікування. Загальні особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з пошкодженням ротаторної манжети плеча.

Тема 7. Травматичні пошкодженнях кісток передпліччя

Переломи кісток передпліччя. Переломи кісток кисті. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика. Консервативне і оперативне лікування.

Тема 8. Травматичні пошкодженнях стегнової кістки

Перелом проксимального епіметафіза стегнової кістки. Перелом діафіза стегнової кістки. Перелом дистального метаепіфіза стегнової кістки. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика. Консервативне і оперативне лікування. Загальні риси застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з пошкодженням стегнової кістки.

Тема 9. Травматичні пошкодженнях кісток гомілки та стопи

Переломи кісток гомілки. Переломи кісток стопи. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика. Консервативне і оперативне лікування. Загальні риси застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з пошкодженням кісток гомілки та стопи.

Тема 10. Ушкодження зв'язок колінного суглобу (передньої, задньої хрестоподібних, колатеральних зв'язок). Етіопатомеханогенез травми. Клінічна картина, диференційна діагностика (інструментальні методи та клінічні тести). Тріада Турнера. Консервативне і оперативне лікування. Травматичні пошкодження менісків колінного суглобу. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клінічна картина, диференційна діагностика (інструментальні методи та клінічні тести). Консервативне і оперативне лікування.

Тема 11. Ушкодження зв'язкового апарату гомілково-надп'яткового суглобу.

Етіопатомеханогенез травми, клінічні ознаки, диференційна діагностика. Принципи оперативного та консервативного лікування при пошкодженнях зв'язкового апарату колінного суглобу. Принципи оперативного та консервативного лікування при пошкодженнях зв'язкового апарату стопи. Особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з ушкодженням зв'язкового апарату колінного та гомілково-надп'яткового суглобу.

Тема 12. Травматичні ушкодження хребта.

Класифікація пошкоджень хребта: неускладнені і ускладнені ушкодження хребта, переломи тіл хребців, дужок, суглобових, остистих, поперечних відростків; вивихи, переломи-вивихи хребців. Механізми травми. Клінічне обстеження. Рентгенодіагностика. Загальні принципи лікування неускладнених переломів хребта: репозиція, фіксація, відновлення функції. Консервативні методи лікування: функціональний, метод одномоментної репозиції, метод поступової етапної репозиції. Оперативне лікування: стабілізуючі операції - передній спондилодез, задній спондилодез, транспедикулярної фіксація.

Тема 13. Травматичні ушкодження кісток тазу.

Пошкодження кісток тазу. Класифікація переломів кісток таза за А.В. Капланом: класифікації, найбільш поширені в клініці: переломи переднього півкільця таза, переломи заднього півкільця таза: переломи таза без порушення безперервності тазового кільця, переломи тазу з порушенням безперервності тазового кільця, ускладнені переломи тазу. Клінічні симптоми, характерні для переломів тазових кісток різної локалізації, для ускладнених переломів тазу. Рентгенологічна діагностика переломів кісток таза. Консервативне лікування (блокади, скелетне витягання та ін.). Оперативні методи лікування хворих. Загальні особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з неускладненими переломами кісток тазу.

Тема 14. Дегенеративні ураження хребта.

Визначення, класифікація, патофізіологія, клінічні та лабораторні показники, рентгенологічні ознаки при дегенеративному ушкодженні хребта. Диференційна діагностика. Загальні принципи фармакологічного та нефармакологічного лікування хворих з дегенеративними ураженнями хребта.

Тема 15. Дегенеративні ураження крупних суглобів

Визначення, класифікація, патофізіологія, клінічні та лабораторні показники, рентгенологічні ознаки при артрозах колінного та кульшового суглобу. Диференційна діагностика. Загальні принципи фармакологічного та нефармакологічного лікування хворих на артрит та артроз.

Визначення, класифікація, патофізіологія, клінічні та лабораторні показники, рентгенологічні ознаки при дегенеративному ушкодженні хребта. Диференційна діагностика. Загальні принципи фармакологічного та нефармакологічного лікування хворих з дегенеративними ураженнями хребта.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин
		Денна форма навчання
Тема 2 Пошкодження кісток поясу верхнього плечового поясу (лопатка).	1. Переломи лопатки та ключиці (Класифікація. Клініка. Діагностика). Класифікація переломів. Клінічні ознаки переломів лопатки. Диференційна діагностика з забоями, пошкодженнями зв'язок. Види іммобілізації, що застосовуються для транспортування при пошкодженнях лопатки. Принципи оперативного та консервативного лікування переломів лопатки. Особливості застосування засобів фізичної терапії пацієнтів з переломами лопатки.	2
Тема 3. Пошкодження кісток поясу верхнього плечового поясу (ключиця).	2. Переломи ключиці Класифікація переломів ключиці. Клінічні ознаки переломів ключиці. Диференційна діагностика з забоями, пошкодженнями зв'язок. Види іммобілізації, що застосовуються для транспортування при пошкодженнях ключиці. Принципи оперативного та консервативного лікування переломів ключиці. Особливості застосування засобів фізичної терапії пацієнтів з переломами ключиці.	2
Тема 4 - 5. Травматичні пошкодження плечової кістки. Травматичний вивих плеча	3. Переломи проксимального епіметафіза плечової кістки. Переломи діафіза плечової кістки. Переломи дистального метаепіфіза плечової кістки. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика. Консервативне і оперативне лікування. Загальні особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з пошкодженням плечової кістки.	2
Тема 6. Пошкодження ротаторної манжети плеча	4. Клінічна картина. Діагностика. Принципи оперативного та консервативного лікування. Загальні особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з	2

		пошкодженням ротаторної манжети плеча.	
Тема 7 Травматичні пошкодженнях кісток передпліччя		5. Переломи кісток передпліччя. Переломи кісток кисті. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика. Консервативне і оперативне лікування.	2
Тема 8. Травматичні пошкодженнях стегнової кістки		6. Перелом проксимального епіметафіза стегнової кістки. Перелом діафіза стегнової кістки. Перелом дистального метаепіфіза стегнової кістки. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика. Консервативне і оперативне лікування. Загальні риси застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з пошкодженням стегнової кістки.	2
Тема 9. Травматичні пошкодженнях кісток гомілки та стопи		7. Переломи кісток гомілки. Переломи кісток стопи. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика. Консервативне і оперативне лікування. Загальні риси застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з пошкодженням кісток гомілки та стопи.	2
Тема 10. Ушкодження зв'язок колінного суглобу (передньої, задньої хрестоподібних, колатеральних зв'язок)		8. Етіопатомеханогенез травми. Клінічна картина, диференційна діагностика (інструментальні методи та клінічні тести). Тріада Турнера. Консервативне і оперативне лікування. Травматичні пошкодження менісків колінного суглобу.	2
Тема 11. Ушкод- ження зв'язкового апарату гомілково- надп'яткового суглобу		9. Етіопатомеханогенез травми, клінічні ознаки, диференційна діагностика. Принципи оперативного та консервативного лікування при пошкодженнях зв'язкового апарату колінного суглобу. Принципи оперативного та консервативного лікування при пошкодженнях зв'язкового апарату стопи. Особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з ушкодженням зв'язкового апарату колінного та гомілково-надп'яткового суглобу.	2
Тема 12. Травма- тичні ушкодження хребта.		10. Класифікація пошкоджень хребта: неускладнені і ускладнені ушкодження хребта, переломи тіл хребців, дужок, суглобових, остистих, поперечних відростків; вивихи, переломи-вивихи хребців. Механізми травми. Клінічне обстеження. Рентгенодіагностика. Загальні принципи лікування неускладнених переломів хребта: репозиція, фіксація,	2

	відновлення функції. Консервативні методи лікування: функціональний, метод одномоментної репозиції, метод поступової етапної репозиції. Оперативне лікування: стабілізуючі операції - передній спондилодез, задній спондилодез, транспедикулярної фіксація.	
Тема 13. Травматичні ушкодження кісток тазу.	11. Пошкодження кісток тазу. Класифікація переломів кісток таза за А.В. Капланом: класифікації, найбільш поширені в клініці: переломи переднього півкільця таза, переломи заднього півкільця таза: переломи таза без порушення безперервності тазового кільця, переломи тазу з порушенням безперервності тазового кільця, ускладнені переломи тазу. Клінічні симптоми, характерні для переломів тазових кісток різної локалізації, для ускладнених переломів тазу. Рентгенологічна діагностика переломів кісток таза. Консервативне лікування (блокади, скелетне витягання та ін.). Оперативні методи лікування хворих. Загальні особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з неускладненими переломами кісток тазу.	2
Тема 14. Дегенеративні ураження хребта.	12. Визначення, класифікація, патофізіологія, клінічні та лабораторні показники, рентгенологічні ознаки при дегенеративному ушкодженні хребта. Диференційна діагностика. Загальні принципи фармакологічного та нефармакологічного лікування хворих з дегенеративними ураженнями хребта.	2
Тема 15. Дегенеративні ураження крупних суглобів	13. Визначення, класифікація, патофізіологія, клінічні та лабораторні показники, рентгенологічні ознаки при артрозах колінного та кульшового суглобу. Диференційна діагностика. Загальні принципи фармакологічного та нефармакологічного лікування хворих на артрит та артроз. Визначення, класифікація, патофізіологія, клінічні та лабораторні показники, рентгенологічні ознаки при дегенеративному ушкодженні хребта. Диференційна діагностика.	2
	Разом	26

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин
		Денна форма навчання
Тема 1. Вступ до дисципліни. Основні види травм опорно-рухового апарату.	1. Основні поняття, які застосовуються в ортопедо-травматологічній практиці. Найбільш поширені види травм опорно-рухового апарату, їх характеристика, загальні принципи лікування.	4
Тема 2. Пошкодження кісток поясу верхнього плчового поясу (лопатка)	2. Види іммобілізації, що застосовуються для транспортування при пошкодженнях лопатки. Принципи оперативного та консервативного лікування переломів лопатки. Особливості застосування засобів фізичної терапії пацієнтів з переломами лопатки.	4
Тема 3. Пошкодження кісток поясу верхнього плечового поясу (ключиця).	3. Види іммобілізації, що застосовуються для транспортування при пошкодженнях ключиці. Принципи оперативного та консервативного лікування переломів ключиці. Особливості застосування засобів фізичної терапії пацієнтів з переломами ключиці.	4
Тема 4. Травматичні пошкодження плечової кістки	4. Переломи проксимального епіметафіза плечової кістки. Переломи діафіза плечової кістки. Переломи дистального метаепіфіза плечової кістки. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика. Консервативне і оперативне лікування. Загальні особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з пошкодженням плечової кістки.	4
Тема 5. Травматичний вивих плеча	5. Класифікація. Клінічна картина. Діагностика. Принципи оперативного та консервативного лікування. Особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з вивихами у плечовому суглобі.	4
Тема 6. Пошкодження ротаторної манжети плеча	6. Клінічна картина. Діагностика. Принципи оперативного та консервативного лікування. Загальні особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з пошкодженням ротаторної манжети плеча.	4

Тема 7. Травматичні пошкодження кісток передпліччя	7. Переломи кісток передпліччя. Переломи кісток кисті. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика. Консервативне і оперативне лікування.	4
Тема 8. Травматичні пошкодження стегнової кістки	8. Перелом проксимального епіметафіза стегнової кістки. Перелом діафіза стегнової кістки. Перелом дистального метаепіфіза стегнової кістки. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика.	4
Тема 9. Травматичні пошкодження кісток гомілки та стопи	9. Переломи кісток гомілки. Переломи кісток стопи. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика. Консервативне і оперативне лікування. Загальні риси застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з пошкодженням кісток гомілки та стопи.	4
Тема 10. Ушкодження зв'язок колінного суглобу (передньої, задньої хрестоподібних, колатеральних зв'язок)	10. Етіопатомеханогенез травми. Клінічна картина, диференційна діагностика (інструментальні методи та клінічні тести). Тріада Турнера. Консервативне і оперативне лікування. Травматичні пошкодження менісків колінного суглобу.	4
Тема 11. Ушкодження зв'язкового апарату гомілково-надп'яtkового суглобу	11. Етіопатомеханогенез травми, клінічні ознаки, диференційна діагностика. Принципи оперативного та консервативного лікування при пошкодженнях зв'язкового апарату колінного суглобу. Принципи оперативного та консервативного лікування при пошкодженнях зв'язкового апарату стопи.	4
Тема 12. Травматичні ушкодження хребта.	12. Загальні принципи лікування неускладнених переломів хребта: репозиція, фіксація, відновлення функції. Консервативні методи лікування: функціональний, метод одномоментної репозиції, метод поступової етапної репозиції. Оперативне лікування: стабілізуючі операції - передній спондилодез, задній спондилодез, транспедикулярної фіксація.	10
Тема 13. Травматичні ушкодження кісток тазу.	13. Рентгенологічна діагностика переломів кісток таза. Консервативне лікування (блокади, скелетне витягання та ін.). Оперативні методи лікування хворих. Загальні особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з	6

	неускладненими переломами кісток тазу.	
Тема 14. Дегенеративні ураження хребта	14. Визначення, класифікація, патофізіологія, клінічні та лабораторні показники, рентгенологічні ознаки при дегенеративному ушкодженні хребта. Диференційна діагностика. Загальні принципи фармакологічного та нефармакологічного лікування хворих з дегенеративними ураженнями хребта.	6
Тема 15. Дегенеративні ураження крупних суглобів	15. Загальні принципи фармакологічного та нефармакологічного лікування хворих на артрит та артроз. Визначення, класифікація, патофізіологія, клінічні та лабораторні показники, рентгенологічні ознаки при дегенеративному ушкодженні хребта. Диференційна діагностика.	6
	Разом	72

Очікувані результати навчання з дисципліни: отримання теоретичних знань щодо клінічних ознак, етіології та патогенезу при різних травматичних ушкодженнях та захворюваннях опорно-рухового апарату; застосування фізіотерапевтичних засобів, формування навичок щодо безпечного та ефективного використання обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжних технічних засобів фізичної терапії для пересування та самообслуговування при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату, трактування отриманої інформації, демонструючи доказове прийняття рішень завдяки:

знанням: класифікації доменів Міжнародної класифікації функціонування (МКФ) та їх роль у фізичній терапії та ерготерапії; основних рухових та функціональних порушень систем при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату; найважливіших етіологічних і патогенетичних факторів формування патологічних процесів в організмі людини при патології ОРА; схем дослідження пацієнтів за системою МКФ та їх взаємозв'язків; методичних основ фізичного обстеження пацієнта; медичних греко-латинських термінів у визначенні основних проявів захворювань і використанні в професійній лексичі;

умінням: спілкуватися з пацієнтами та співробітниками мультидисциплінарної команди; трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП); демонструвати уміння здійснювати заходи фізичної терапії для корекції порушень структури/функцій організму; безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжних технічних засобів реабілітації для пересування та самообслуговування; демонструвати уміння здійснювати

заходи ерготерапії задля ліквідації, або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.

Перелік програмних результатів навчання, яких досягають під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми «Фізична терапія, ерготерапія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія

Шифр	Програмні результати навчання
ПРН2	Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).
ПРН3	Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.
ПРН4	Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.
ПРН7	Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).
ПРН8	Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.
ПРН12	Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.
ПРН13	Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.
ПРН14	Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.
ПРН15	Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.
ПРН16	Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин. Використовуються такі форми поточного контролю та розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Номер і назва теми практичних занять	Засоби оцінювання	Кількість балів за тему
<p>1. Переломи лопатки та ключиці (Класифікація. Клініка. Діагностика). Класифікація переломів. Клінічні ознаки переломів лопатки. Диференційна діагностика з забоями, пошкодженнями зв'язок. Види іммобілізації, що застосовуються для транспортування при пошкодженнях лопатки. Принципи оперативного та консервативного лікування переломів лопатки. Особливості застосування засобів фізичної терапії пацієнтів з переломами лопатки.</p>	<p>Експрес-контроль.</p>	<p>6</p>
<p>2. Переломи ключиці Класифікація переломів ключиці. Клінічні ознаки переломів ключиці. Диференційна діагностика з забоями, пошкодженнями зв'язок. Види іммобілізації, що застосовуються для транспортування при пошкодженнях ключиці. Принципи оперативного та консервативного лікування переломів ключиці. Особливості застосування засобів фізичної терапії пацієнтів з переломами ключиці.</p>	<p>Експрес-контроль.</p>	<p>6</p>
<p>3. Переломи проксимального епіметафіза плечової кістки. Переломи діафіза плечової кістки. Переломи дистального метаепіфіза плечової кістки. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика. Консервативне і оперативне лікування. Загальні особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з пошкодженням плечової кістки.</p>	<p>Есе.</p>	<p>8</p>

4.Клінічна картина. Діагностика. Принципи оперативного та консервативного лікування. Загальні особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з пошкодженням ротаторної манжети плеча.	Есе.	8
5. Переломи кісток передпліччя. Переломи кісток кисті. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика. Консервативне і оперативне лікування.	Експрес-контроль.	8
6.Перелом проксимального епіметафіза стегнової кістки. Перелом діафіза стегнової кістки. Перелом дистального метаепіфіза стегнової кістки. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика. Консервативне і оперативне лікування. Загальні риси застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з пошкодженням стегнової кістки.	Експрес-контроль.	8
7.Переломи кісток гомілки. Переломи кісток стопи. Етіопатомеханогенез травми. Класифікація. Клініка. Діагностика. Консервативне і оперативне лікування. Загальні риси застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з пошкодженням кісток гомілки та стопи.	Експрес-контроль.	8
8.Етіопатомеханогенез травми. Клінічна картина, диференційна діагностика (інструментальні методи та клінічні тести). Тріада Турнера. Консервативне і оперативне лікування. Травматичні пошкодження менісків колінного суглобу.	Презентації.	8
9. Етіопатомеханогенез травми, клінічні ознаки, диференційна діагностика. Принципи оперативного та консервативного лікування при пошкодженнях зв'язкового апарату колінного суглобу. Принципи оперативного та консервативного лікування при пошкодженнях зв'язкового апарату стопи. Особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з ушкодженням зв'язкового апарату колінного та гомілково-надп'яtkового суглобу.	Тестування.	8
10.Класифікація пошкоджень хребта: неускладнені і ускладнені ушкодження хребта, переломи тіл хребців, дужок,	Презентації.	8

<p>суглобових, остистих, поперечних відростків; вивихи, переломи-вивихи хребців. Механізми травми. Клінічне обстеження. Рентгенодіагностика. Загальні принципи лікування неускладнених переломів хребта: репозиція, фіксація, відновлення функції. Консервативні методи лікування: функціональний, метод одномоментної репозиції, метод поступової етапної репозиції. Оперативне лікування: стабілізуючі операції - передній спондилодез, задній спондилодез, транспедикулярної фіксація.</p>		
<p>11. Пошкодження кісток тазу. Класифікація переломів кісток таза за А.В. Капланом: класифікації, найбільш поширені в клініці: переломи переднього півкільця таза, переломи заднього півкільця таза: переломи таза без порушення безперервності тазового кільця, переломи тазу з порушенням безперервності тазового кільця, ускладнені переломи тазу. Клінічні симптоми, характерні для переломів тазових кісток різної локалізації, для ускладнених переломів тазу. Рентгенологічна діагностика переломів кісток таза. Консервативне лікування (блокади, скелетне витягання та ін.). Оперативні методи лікування хворих. Загальні особливості застосування фізіотерапевтичних засобів у пацієнтів з неускладненими переломами кісток тазу.</p>	<p>Експрес-контроль.</p>	<p>8</p>
<p>12. Визначення, класифікація, патофізіологія, клінічні та лабораторні показники, рентгенологічні ознаки при дегенеративному ушкодженні хребта. Диференційна діагностика. Загальні принципи фармакологічного та нефармакологічного лікування хворих з дегенеративними ураженнями хребта.</p>	<p>Тестування</p>	<p>8</p>
<p>13. Визначення, класифікація, патофізіологія, клінічні та лабораторні показники, рентгенологічні ознаки при артрозах колінного та кульшового суглобу. Диференційна діагностика. Загальні принципи фармакологічного та нефармакологічного лікування хворих на артрит та артроз. Визначення, класифікація, патофізіологія,</p>	<p>Експрес-контроль.</p>	<p>8</p>

клінічні та лабораторні показники, рентгенологічні ознаки при дегенеративному ушкодженні хребта. Диференційна діагностика.		
Усього:		100

Лектор під час завершення лекції з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами практичних занять.

Перед початком практичного заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 34 балів, до заліку не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Залік проводиться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна література:

1. Fawcett C. Fundamentals of Tests and Measures for the Physical Therapist Assistant / Fawcett C., Fruth S. – Jones & Bartlett Learning, 2020. – 430 p.
2. Quiben M. Umphred's neurological rehabilitation / Quiben M., Reina-Guerra S., Lazaro RT (eds.); 7th edition. – Boston: Elsevier, 2020. – 1362 p.
3. Афанасьєв С.М. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації осіб з функціональними порушеннями і дегенеративно-дистрофічними захворюваннями опорно-рухового апарату. – Київ, 2018. – 505 с.
4. Мятига, О. М. Клінічна практика з фізичної терапії при порушенні діяльності опорно-рухового апарату. Сучасні тенденції спрямовані на збереження здоров'я людини» присвячено пам'яті професора О. В. Пешкової : зб. наук. пр., м. Харків, 22-23 квіт. 2021 р. Харків, 2021. Вип. 2. 70 с.
5. Скляренко Є. Т. Травматологія і ортопедія: Підручник / Є. Т. Скляренко. - К. : Здоров'я, 2015. - 384 с
6. Фізична реабілітація, спортивна медицина: Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. НеханевичА.В
7. Швесткова О. Фізична терапія: підручник / Швесткова Ольга, Сладкова Петра. – Київ, Чеський центр у Києві, 2019. – 272 с.

Додаткова література:

1. Gowned and gloved orthopedics: introduction to common procedures / edited by Nail P. Sheth, Jess H. Lonner. - 1st ed. p.; cm. 2020 Philadelphia, Saunders

2. Traumatology and Orthopedics: Manual. - K.: Medicine, 2017. - 216 p.
Y. V. Polyachenko, O. A. Buryanov, Y. T. Skliarenko

Електронні ресурси:

1. <http://www.booksmed.com/travmatologiya/811-travmatologiya-i-ortopediya-sklyarenko-yet.html>
2. <http://www.booksmed.com/travmatologiya/>